

153.

**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW
WOJSKOWYCH**

z dnia 14 lutego 1930 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o zakresie działania Generalnego Komisarza Cywilnego i komisarzy cywilnych na obszarze objętym stanem wojennym.

Na podstawie art. 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 stycznia 1928 r. o stanie wojennym (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 54) zarządza się co następuje:

§ 1. Na czas istnienia stanu wojennego, ustanawia się przy Naczelnym Wodzu urząd Generalnego Komisarza Cywilnego — zaś przy organach władzy wojskowej oznaczonych przez Naczelnego Wodza, stanowiska urzędowe komisarzy cywilnych.

Zadaniem Generalnego Komisarza Cywilnego oraz komisarzy cywilnych jest regulowanie stosunku między armją, a ludnością cywilną i władzami cywilnymi w granicach wskazanych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 stycznia 1928 r. o stanie wojennym, oraz w niniejszym rozporządzeniu.

§ 2. Generalnego Komisarza Cywilnego mianuje Naczelny Wódz w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z chwilą wprowadzenia stanu wojennego. Osoba Generalnego Komisarza Cywilnego jest przewidziana już w czasie pokoju w drodze porozumienia między Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych a Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Generalny Komisarz Cywilny wchodzi w skład Kwatery Głównej Naczelnego Wodza i podlega mu pod względem osobowym i służbowym.

§ 3. Organem pracy Generalnego Komisarza Cywilnego jest Biuro Generalnego Komisarza Cywilnego. Organizację i skład osobowy tego Biura ustala organizacja Kwatery głównej Naczelnego Wodza.

Personel Biura mianowany jest przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Naczelnym Wodzem. Personel ten podlega Generalnemu Komisarzowi Cywilnemu pod względem osobowym i służbowym.

Obsada Biura ma być przygotowaną już w czasie pokoju przez Ministra Spraw Wewnętrznych

w porozumieniu z Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych.

§ 4. Generalny Komisarz Cywilny jest referentem Naczelnego Wodza we wszystkich sprawach, dotyczących wydawania przez Naczelnego Wodza rozporządzeń i zarządzeń z mocą obowiązującą dla całego obszaru wojennego lub jego części, a dotyczących cywilnej administracji i ludności.

W szczególności Generalny Komisarz Cywilny współdziała przy:

- a) opracowywaniu i wydawaniu rozporządzeń i zarządzeń przewidzianych w art. 11;
- b) opracowywaniu i wydawaniu zarządzeń przewidzianych w art. 10, dotyczących przekazywania władzom wojskowym uprawnień cywilnych władz administracyjnych;
- c) wprowadzeniu i uchylaniu sądów doraźnych dla osób cywilnych w myśl art. 12 ust. 3;
- d) opracowywaniu i wydawaniu zarządzeń, dotyczących wycofania władz cywilnych z dotychczasowych siedzib urzędowania, jako też ponownego ich uruchomienia w myśl art. 16.

§ 5. Generalny Komisarz Cywilny jest wobec Naczelnego Wodza wyrazicielem potrzeb i interesów ludności oraz cywilnej administracji państwowej i komunalnej, oraz pośredniczy między Naczelnym Wodzem a cywilnymi władzami centralnymi, informując na zlecenie Naczelnego Wodza władze centralne o zamierzeniach i postulatach Naczelnego Wodza i komunikując Naczelnemu Wodzowi ważniejsze zarządzenia względnie projekty zarządzeń oraz postulaty tych władz.

Zarazem Generalny Komisarz Cywilny dąży do uzgodnienia w myśl interesów wojskowych, działalności wszystkich cywilnych władz i urzędów państwowych oraz samorządowych, jako też instytucyj sprawujących funkcje publiczno-prawne na obszarze objętym stanem wojennym.

W szczególności Generalny Komisarz Cywilny:

- a) opracowuje wnioski dla Naczelnego Wodza w sprawie wydania przez władze centralne potrzebnych zarządzeń, dotyczących organizacji i funkcjonowania władz administracji cywilnej;
- b) opracowuje referaty, dotyczące usunięcia przez Naczelnego Wodza od wykonywania obowiązków służbowych funkcjonariuszów państwowych i samorządowych w wypadkach wskazanych w art. 18;
- c) komunikuje właściwym władzom administracji ogólnej zarządzenia Naczelnego Wodza w zakresie spraw objętych art. 5 do 9;
- d) komunikuje właściwym władzom rozporządzenia i zarządzenia wydane przez Naczelnego Wodza na podstawie art. 11 i 12.

§ 6. Generalny Komisarz Cywilny sprawuje w imieniu Naczelnego Wodza nadzór służbowy nad komisarzami cywilnymi.

§ 7. Do zakresu działania Generalnego Komisarza Cywilnego należy czuwanie nad należytem ogłaszaniem zarządzeń i rozporządzeń Naczelnego Wodza w Dzienniku Rozporządzeń Naczelnego Wodza, oraz nad obwieszczeniem ich w miejscu zastosowania, w sposób zapewniający należyte ich rozpowszechnienie.

§ 8. Na wniosek Generalnego Komisarza Cywilnego mianuje Naczelnny Wódz w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych komisarzy cywilnych. Wniosek co do nominacji osób na stanowiska komisarzy cywilnych przygotowuje już w czasie pokoju w porozumieniu z Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych, Minister Spraw Wewnętrznych, po ewentualnem zasięgnięciu opinii osoby przewidzianej na Generalnego Komisarza Cywilnego.

Komisarze cywilni wchodzą w skład Kwatery Głównej tego dowództwa, przy którym zostali ustanowieni i podlegają pod względem osobowym i służbowym bezpośrednio odnośnemu dowódcy.

§ 9. Komisarzom cywilnym będzie przydzielony w miarę potrzeby personel pomocniczy, podlegający im pod względem służbowym i osobowym. Skład tego personelu określa organizacja dowództw na stopie wojennej. Wykazy imienne tego personelu przygotowuje Ministerstwo Spraw Wewnętrznych już w czasie pokoju.

§ 10. Komisarz cywilny jest referentem dowódcy, przy którym został ustanowiony, we wszystkich sprawach dotyczących wprowadzenia w życie i wykonania wydanych przez Naczelnego Wodza w myśl § 4 rozporządzeń i zarządzeń odnoszących się do administracji cywilnej i ludności, na obszarze podległym danemu dowódcy.

§ 11. Komisarz cywilny jest wobec dowódcy wyrazicielem potrzeb i interesów ludności oraz cywilnej administracji państwowej i samorządowej, oraz pośredniczy między dowódcą, przy którym został ustanowiony, a cywilnymi władzami, rozmieszczonymi na danym obszarze, informując te władze o zamierzeniach i postulatach dowódcy i komunikując dowódcy ważniejsze zarządzenia, projekty zarządzeń i postulaty władz cywilnych.

Zarazem komisarz cywilny dąży do uzgodnienia w myśl interesów wojska, na obszarze podległym danemu dowódcy, działalności cywilnych władz i urzędów państwowych i samorządowych, jako też instytucyj sprawujących funkcje publiczno-prawne.

W szczególności komisarz cywilny w myśl wskazówek dowódcy, przy którym został ustanowiony:

- a) opracowuje referaty, dotyczące usunięcia funkcjonarjuszów państwowych i samorządowych od wykonywania obowiązków służbowych, o ile dowódca, przy którym został ustanowiony, uprawniony jest do występowania z dotyczącymi żądaniami w myśl art. 18;
- b) rozpatruje postulaty władz wojskowych w zakresie funkcjonowania cywilnych władz administracyjnych, oraz zażalenia władz wojskowych na nieprawidłowe funkcjono-

wanie cywilnych władz, przygotowując dla dowódcy odpowiednie wnioski;

- c) komunikuje właściwym władzom administracji ogólnej zarządzenia swego dowódcy w zakresie spraw, objętych art. 5 — 9, o ile dowódcy prawo wydawania takich zarządzeń w myśl art. 18 przysługuje;
- d) komunikuje właściwym władzom cywilnym, zarządzenia dowódcy, przy którym jest ustanowiony w zakresie spraw objętych art. 11;
- e) opracowuje zarządzenia przewidziane w art. 10, dotyczące przekazywania władzom wojskowym uprawnień cywilnych władz administracyjnych, o ile dowódcy, przy którym został ustanowiony, przysługuje prawo wydawania takich zarządzeń;
- f) przedstawia swemu dowódcy zażalenie władz i ludności cywilnej na działalność władz, oddziałów, lub osób wojskowych.

§ 12. Do zakresu działania komisarza cywilnego należy czuwanie nad należytem rozpowszechnieniem zarządzeń i rozporządzeń Naczelnego Wodza, oraz swego dowódcy na obszarze temuż podległym.

§ 13. Generalny Komisarz Cywilny, komisarze cywilni i personel Biura Generalnego Komisarza Cywilnego, mianowany w trybie określonym w ustępie drugim § 3 — są urzędnikami w rozumieniu obowiązujących przepisów o państwowej służbie cywilnej. Z pośród personelu pomocniczego komisarzy cywilnych (§ 9), przepisom o państwowej służbie cywilnej podlegają osoby, które w chwili przydziału do komisarzy cywilnych były funkcjonarjuszami państwowymi w rozumieniu tychże przepisów. Pozatem personel pomocniczy komisarzy cywilnych może być powołany w trybie umów służbowych (pracownicy kontraktowi).

Również w skład Biura Generalnego Komisarza Cywilnego, oprócz personelu powołanego w trybie ustępu drugiego § 3, mogą wchodzić osoby powołane przez Generalnego Komisarza Cywilnego na podstawie umów służbowych.

§ 14. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister Spraw Wewnętrznych: *H. Józewski*